

Анотація до науково-дослідницької роботи

**Фіскальна децентралізація об'єднаних територіальних громад:
теоретичні основи та емпіричні дані Сходу України**

Виконавець:

ГРЕЧАНА С. І., канд. екон. наук, ст. наук. співр.
відділу проблем міжрегіонального співробітництва
Інституту економіко-правових досліджень НАН України

Україна започаткувала реформу фіскальної децентралізації з метою наділення територіальних громад повноваженнями та ресурсами, які дадуть їм змогу реально стимулювати місцевий економічний розвиток і надавати населенню високоякісні та доступні публічні послуги. Оскільки таке реформування спрямоване на докорінні зміни в усіх сферах повсякденного життя мешканців громад, виникають питання щодо доцільності проведення таких процесів та прискіпливої оцінки їх перебігу.

У даному дослідженні проведено аналіз передумов реалізації реформи фіскальної децентралізації в Україні та практики її впровадження в об'єднаних територіальних громадах Донецької та Луганської областей України в контексті впливу на подальший розвиток цих територій. Розглянуто сутність, переваги та недоліки бюджетної децентралізації. Систематизовано фінансові ресурси та повноваження об'єднаних громад, набуті в результаті законодавчих змін в рамках реформи. Доведено, що реформа фіскальної децентралізації створює підґрунтя для забезпечення європейських стандартів адміністративної та фінансової незалежності місцевих органів самоврядування. Встановлено, що основними її цілями є збільшення участі громади в розвитку, покращення якості надання публічних послуг і наближення їх до людей, а також економія фінансових ресурсів за рахунок скорочення видатків на утримання апаратів управління. Визначено,

що розширення фінансових прав місцевих органів влади в результаті реформи децентралізації дозволило органам місцевого самоврядування самостійно формувати проект бюджету та обирати установу, в якій вони обслуговуватимуть власні кошти.

Проаналізовано динаміку показників бюджету об'єднаних територіальних громад Донецької та Луганської області у останні роки та оцінено їх фінансову спроможність. Доведено, що завдяки реформі децентралізації, в т.ч. фіскальної, об'єднані громади отримали додаткові власні фінансові ресурси, цільові кошти з Державного бюджету та Державного фонду регіонального розвитку для реалізації проектів щодо розбудови інфраструктури ОТГ. Встановлено, що процес фіскальної децентралізації поступово зменшує залежність громад від цільових трансфертів з Державного бюджету та збільшує надходження до бюджетів базового рівня. У підсумку фінансова децентралізація суттєво зміцнила ресурсну базу місцевих бюджетів та сформувала передумови добровільного об'єднання територіальних громад, що дає підстави говорити про її успішний перебіг.